

2. DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2025/1366
Toplantı Tarihi/Sayısı : 07.11.2025/66
Karar Numarası : 2025/721
Başvuran : E.Ü.
Başvuran Vekili/ Vasisi : -
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Kavak S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Vekili/ Vasisi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. %55 oranında ortopedik ve ruhsal engeli bulunan başvuranın, Ceza İnfaz Kurumu aile hekimi tarafından mevcut ilaç raporlarının iptal edildiği ve ilaç temini sağlayamadığı, yalnızca hekimin belirlediği yiyecek ve içecekleri tüketmeye mecbur bırakıldığı, çölyak hastalığına uygun yemek verilmediği, tüm sağlık raporlarının elinden alınıp iade edilmediği ve hastaneye sevk edilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. %55 oranında ortopedik ve ruhsal engeli bulunduğunu,

b. Hâlihazırda barındırıldığı Ceza İnfaz Kurumuna girişinde Kurum aile hekimi tarafından ilk muayenesinin yapılmadığını ve sonraki süreçte aile hekiminin kendisini hiçbir şekilde muayene etmeyeceğini beyan ettiğini,

c. Daha önce başka bir uzman hekim tarafından düzenlenmiş çölyak ve ilaç raporlarının Kurum aile hekimi tarafından iptal edildiğini, tüm sağlık raporlarının elinden alındığını, bu nedenlerle çölyak hastalığına uygun yemekler ile ilaçlarını temin edemediğini,

ç. Sağlık durumuna ilişkin olarak hastanenin ilgili polikliniklerine sevkinin Kurum sağlık servisi tarafından gerçekleştirilmediğini,

d. Kurum sağlık servisi personeli tarafından kendisine işkence uygulandığını, iddia etmektedir.

3. Muhatap Kavak S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü tarafından gönderilen yazılı görüşte özetle;

a. Kurumda hükümlü olarak barındırılan başvurana ait muayene, hastane sevk evrakları, Kurum aile hekimi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : http://www.tihek.gov.tr/

tarafından başvurana yönelik reçete edilen ilaç evrakları ve teslimine ilişkin belgeler, çölyak hastaları için hazırlanan yemek listesinin dökümü, başvuranın Kavak Açık Ceza İnfaz Kurumuna yazmış olduğu yemeklere ilişkin şikayet dilekçeleri ve Kavak Açık Ceza İnfaz Kurumundan gelen cevap yazılarının gönderildiği,

b. Başvurana düzenli olarak çölyak diyet menüsünün verildiği ve bu konuda herhangi bir mağduriyet yaşatılmadığı,

belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Kendisine verilen çölyak yemek listesinde, yasaklı olduğu halde tarhana, tereyağı, yarmalı mercimek, yağlı et, unlu domates çorbası ve kızartılmış gıdaların bulunduğunu, yanında ise yalnızca bir adet ekmek verildiğini,

b. 16/6/2025 tarihinden itibaren açlık grevinde bulunmasına rağmen dilekçesinin işleme alınmadığını, kendisine zorla yemek verildiğini, yemekleri yememesi hâlinde yemeğini dökebileceğini belirttiklerini, yemeklerini almadığı gerekçeyle hücreye koyma disiplin cezası verildiğini iddia etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “*Kurumun görevleri*” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun’un “*Başvurular*” başlıklı 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “*Ön incelemenin yapılması*” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrasına göre: “*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; (...) ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı (...) yönlerinden incelenir.*”

8. Mezkûr Yönetmelik’in “*Karar türleri*” başlıklı 65’inci maddesine göre: “*(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*”

9. Mezkûr Yönetmelik’in “*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*” başlıklı 67’nci maddesine göre: “*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlaliinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

Başvuranın, Kurum hekimi tarafından muayene edilmediği, çölyak ve ilaç raporlarının Kurum aile hekimi tarafından iptal edildiği ve hastanenin ilgili polikliniklerine sevk edilemediği iddialarına ilişkin olarak;

12. İşkence ve kötü muamele ulusal ve uluslararası mevzuatta mutlak olarak yasaklanmaktadır. Birleşmiş Milletler (BM) Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7'nci maddesine göre; *"Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz. Özellikle, hiç kimse kendi özgür rızası olmadan tıbbi ya da bilimsel deneylere tabi tutulamaz."* Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) *"İşkence yasağı"* başlıklı 3'üncü maddesine göre; *"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muamelelere tabi tutulamaz."*

13. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *"Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri"* başlıklı 71'inci maddesi: *"Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir."* hükmüne haizdir.

14. İşkence ve kötü muamele yasağı kapsamında devletin negatif ve pozitif olmak üzere iki tür yükümlülüğü bulunmaktadır. Devletin negatif yükümlülüğü bireyleri işkence, gayriinsani veya küçültücü muameleyle ya da cezaya tabi tutmama sorumluluğunu içermektedir. Devletlerin pozitif yükümlülüğü ise etkin soruşturma yürütme,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

kötü muamele yasağının ihlali iddialarının aydınlatılmasını sağlama ve mahpus/lar-mahpus/lar arası ilişkilerin düzenli ve güvenli bir şekilde yürütülmesi hususlarını içermektedir. Devletlerin işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin pozitif yükümlülükleri mahpusların sağlık hakkına ilişkin korumayı da kapsamaktadır. Kişinin fiziksel refahı ve kişiye sunulacak tıbbi koruma idarenin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirildiğinde; mahpusların alıkonulmanın doğasından kaynaklanan zorlukların dışında zorluk ve sıkıntı yaşamaması, insan onuruna uygun bir şekilde sağlıklarının korunması ve gereken tedavi hizmetlerine tam ve zamanında erişebilmesi gerekmektedir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [AİHM], *Kudla/Polonya*, B.No: 30210/96, 26/10/2000, para. 94). Bu bağlamda mahpusun sağlık hizmetlerine erişiminin engellenmesi kötü muamele yasağı çerçevesinde incelenebilecek bir iddia olarak değerlendirilmiştir. Öte yandan iddiaların yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere oluşması gerekmektedir (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Hakan Olğun*, B. No:2014/15588, 25/1/2018, para. 43).

15. Bir mahpusun hekim tarafından muayene edilmesi ve bu bağlamda sağlık hizmetlerinden faydalananın olması doğrudan tıbbi yardımın yeterli olduğu anlamına gelmemektedir (AİHM, *Hummatov/Azerbaycan*, B. No: 9852/03 ve 13413/04, 29/11/2007, para. 116). Yetkililerin kişinin alıkonulduğu süre boyunca sağlık durumuna ilişkin kapsamlı ve düzenli kayıt tutması (AİHM, *Khudobin/Rusya*, B. No:59696/00, 26/10/2006, para. 83) ve tedavi hizmetlerinin hızlı, doğru ve sistematik olması da (AİHM, *Melnik/Ukrayna*, B. No: 72286/01, 28/3/2006, para. 104-106) devletin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında pozitif yükümlülükleri arasındadır. Bu çerçevede ceza infaz kurumunda sunulan sağlık hizmetlerinin halka genel olarak sunulan sağlık hizmetleriyle kıyaslanabilir düzeyde olması beklenmektedir (AİHM, *Blokhin/Rusya*, B. No: 47152/06, 23/3/2016, para. 137). Sağlığa ilişkin iddiaların tek başına kötü muamele yasağını ihlal edici bir nitelik taşımayacağı belirtilmelidir (AYM, *Cengiz Yetgin*, B. No: 2019/39068, 14/6/2023, para. 67).

16. Başvuranın, Kurum hekimi tarafından muayene edilmediği, çölyak ve ilaç raporlarının Kurum aile hekimi tarafından iptal edildiği ve hastanenin ilgili polikliniklerine sevk edilemediği iddialarına ilişkin olarak; muhatap Kurum tarafından gönderilen yazılı görüş ve ekinde yer alan belgelerin incelenmesinden, başvuranın Kuruma girişte yapılan imzalı ilk muayene tutanağının, Kurum aile hekimi tarafından yazılan ilaç raporları ile başvuranın bu ilaçları aldığına dair imzalı teslim tutanağının, hastaneye sevk formlarının ve başvuranın Kurum tarafından hastaneye sevkine ilişkin ilgili hastaneler ile (Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi Nöroloji/Dahiliye/FTR Poliklinikleri, Havza Devlet Hastanesi Psikiyatri Polikliniği ve Kavak Devlet Hastanesi Diş Polikliniği) gerçekleştirilen yazışmaların yer aldığı görülmüştür.

17. Kötü muameleye maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45). İşkence ve kötü muamele iddiaları konusunda AİHM, "*makul şüphe bulunmaması*" ya da "*bütün makul kuşkunun ötesinde*" şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak AİHM, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

18. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

desteklenmeyen başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvuran tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, *Muhittin Kaya*, B. No: 2013/1213, 4/12/2013, para. 32).

19. Başvuranın iddiaları, muhatabın cevabi yazısı ve konuya ilişkin içtihat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde; mezkûr iddiaların yeterince temellendirilmediği, başvuru iddiasını kanıtlayacak bilgi/belge/delil/emarelerin sunulmadığı, kaldı ki başvuranın iddia ettiği hususların aksi yönünde var olan belgelerin mevcut olduğu tespit edilmiş olup açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilen mezkûr iddianın kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranın, hekimin yalnızca kendi belirlediği yiyecek ve içecekleri tüketmeye zorladığı ve çölyak hastalığına uygun yemek temin edilmediği yönündeki iddiasına ilişkin olarak;

20. *"Mahpuslara yaşlarını, sağlıklarını, fizikî koşullarını, dinlerini, kültürlerini ve çalıştıkları işin özelliğini gözeterek besleyici gıdalar temin edilmelidir."* (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Bakanlar Komitesinin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Tavsiye Kararı, Rec (2006) 2-rev, 1/7/2020, Kural 22.1).

21. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *"Hükümlünün beslenmesi"* başlıklı 72'nci maddesine göre; *"(1) Hükümlüye Adalet ve Sağlık bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dinî ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır."*

22. 26/10/2005 tarihli ve 25978 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personelinin İşe Yönetmeliği'nin *"Hastaların iâşe edilmesi"* başlıklı 9'uncu maddesine göre; *"Hasta hükümlü ve tutukluya, diyetisyen veya hekimlerin belirleyeceği besinler verilir."*

23. Başvuran, hekimin yalnızca kendi belirlediği yiyecek ve içecekleri tüketmeye mecbur bırakıldığını, çölyak hastalığına uygun yemek verilmediğini; muhatabın yazılı görüşüne karşı sunulan yazılı görüşte ise kendisine verilen çölyak yemek listesinde, yasaklı olduğu halde tarhana, tereyağı, yarmalı mercimek, yağlı et, unlu domates çorbası ve kızartılmış gıdaların bulunduğunu, yanında ise yalnızca bir adet ekmek verildiğini iddia etmektedir.

24. Muhatap Kurum tarafından gönderilen yazılı görüş ve ekindeki belgelerin incelenmesinde; başvuranın, Kavak Açık Ceza İnfaz Kurumuna hitaben yazdığı 13/5/2025 tarihli dilekçesinde çölyak yemek listesine ilişkin olarak başvurusunda belirttiği hususlara yönelik taleplerini yinelediği, Açık Ceza İnfaz Kurumundan alınan 16/5/2025 tarihli cevabi yazıda ise başvuran için hazırlanan iâşenin ayrı tencerelerde pişirildiği, iâşesinde un kullanılmadığı, ayrıca iâşesinin ayrı kaplarda Kavak S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderildiği, başvurana özel olarak glutensiz 2 adet ekmek verildiği, yemeklerin hazırlanmasında kaloriye dikkat edildiği ve Kurum aşçısı tarafından gerekli hassasiyetin gösterildiğinin belirtildiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte, başvuranın açlık grevi dilekçesinin işleme alınmadığı iddiasına ilişkin olarak yapılan evrak incelemesinde, başvuranın 20/5/2025 tarihinde

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

açlık grevine girdiği, 27/5/2025 tarihli dilekçesiyle açlık grevini sonlandırdığı, açlık grevi süresi içerisinde başvuranın tansiyon, nabız, boy ve kilo bilgilerinin her gün İdare tarafından kontrol edildiği, İdarenin açlık grevi prosedürüne uygun ve gerekli önlemleri aldığı tespit edilmiştir.

25. Sonuç olarak ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlali bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

7/11/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Selami AÇAN
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

Av. Erol GÖKDÖL
Üye

e-imzalıdır

Dr. Ömer ÇELEN
Üye

e-imzalıdır

Selma ÖZTÜRK PINAR
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>